

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Козяр М. М. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців : навч. посіб. Львів : Сполом, 2012. 380 с.
2. Кадемія М. Ю., Тарасова О. В. Інноваційні технології навчання: словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. 160 с.
3. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 144 с.
4. Столяренко Ок. В., Столяренко Ол. В., Магас Л. М. Досвід впровадження цифрових технологій у контексті інноваційних дидактичних практик вищої школи. Scientific Space: Current Issues, Achievements, and Innovations: scientific multidisciplinary monograph / Ed. Olena Arsha, Maksym Kaistro. International Center for Science and Social Transformation. New York, USA: Staten House, 2026. 288 p. P. 235-240.
5. Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В. Пінаєва О. Ю. Інтеграція інтерактивних та практико-орієнтованих методів навчання як засіб підвищення освітніх результатів у професійній підготовці фахівців. Проблеми освіти: збірник наукових праць. Електронне видання ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». К., 2025. Вип. 2 (103). 629 с. С. 523–538. DOI <https://doi.org/10.52256/2710-3986.2-103.2025.34>
6. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зязюн та ін. Київ ; Вінниця : ТОВ «Планер», 2014. Вип. 37. 514 с.

ТВЕРДОХЛІБ Ярослав

спеціаліст першої категорії,

викладач загально-технічних дисциплін

*КЗ ЛОР «Бродівський фаховий педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича»*

ГНУЧКІСТЬ ТА НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

У сучасному світі технологічна та професійна освіта переживають період значних трансформацій, які обумовлені широким спектром нових викликів економічного розвитку. Дані виклики включають в себе: глобалізацію, технологічні інновації, зміни в сучасній структурі ринку праці, а також зростаючу потребу у сталому розвитку світового народного господарства.

Сучасна технологічна та професійна освіта України не є винятком і також перебуває у стані постійної, безперервної трансформації, основними орієнтирами якої є європейські стандарти, дуальна форма навчання та цифровізація освітнього процесу. Ключовими трендами є оновлення матеріально-технічної освітньої бази, відповідність потребам ринку праці та впровадження дистанційних освітніх технологій. Головною метою є підвищення престижності технологічної освіти, профорієнтація робітничих професій та створення гнучкої системи навчання.

Актуальність концепції «гнучкості та навчання впродовж життя» сьогодні зумовлена тим, що ми живемо в епоху крихкого, тривожного, нелінійного та незрозумілого світу. Старі стратегії «одна освіта на все життя» більше не працюють.

Ось головні причини, чому це критично важливо саме зараз. Швидке застарівання знань через технологічний прогрес (особливо розвиток ШІ) професійні навички втрачають актуальність кожні 2–5 років. Те, що ви робили вчора, завтра може стати автоматизованим. Через постійну зміну ринку праці багато професій зникають, але з'являються нові. Гнучкість дозволяє вчасно «перестрибнути» в нову нішу (рескілінг), не втрачаючи доходу. У часи криз виживає не найсильніший, а той, хто найшвидше адаптується. Здатність вчитися самостійно робить вас незалежним від конкретного роботодавця чи обставин, а також сприяє продовженню активного життя. Ми працюємо довше, ніж попередні покоління. Щоб бути конкурентоспроможним у 40, 50 чи 60 років, потрібно постійно оновлювати свій «інтелектуальний софт».

Мета – проаналізувати концепцію «гнучкість та навчання впродовж життя», її тенденції та перспективи розвитку у технологічній та професійній освіті в умовах нових економічних викликів.

Гнучкість та навчання впродовж життя (lifelong learning) — це ключова стратегія технологічної і професійної освіти, що передбачає безперервне оновлення знань і навичок для адаптації до змін на ринку праці. Вона забезпечує конкурентоспроможність, дозволяючи фахівцям швидко перекваліфіковуватися, підвищувати кваліфікацію та формувати нові компетентності відповідно до сучасних потреб суспільства.

Основні аспекти гнучкості та навчання впродовж життя:

- Адаптивність: Здатність системи освіти швидко реагувати на технологічні і виробничі зміни та запити роботодавців, пропонуючи короткострокові курси та модульні програми.
- Три кити навчання впродовж життя: як зазначають експерти, успіх забезпечується через поєднання стратегій навчання, внутрішньої мотивації та віри в себе.
- Розширення можливостей: Безперервна освіта розвиває впевненість, дозволяє кар'єрно зростати та отримувати вищий рівень оплати праці.
- Інституційна підтримка: Впровадження цієї концепції є необхідною педагогічною умовою для реформування закладів професійно-технічної освіти.

Цей підхід перетворює освіту з разового етапу на безперервний процес, необхідний для професійного розвитку та особистісного зростання.

Сьогодні ці дві навички — не просто «бонус», а стратегія виживання. Світ змінюється швидше, ніж ми встигаємо отримати диплом, тому гнучкість дозволяє не ламатися під тиском змін, а навчатися впродовж життя, вона дає інструменти, щоб цим змінам відповідати.

Ось чому це важливо зараз:

- Адаптивність замість стабільності. Раніше людина обирала професію на все життя. Зараз норма — змінювати кар'єрну траєкторію 3–5 разів. Гнучкість допомагає сприймати це як можливість, а не як катастрофу.

- Актуальність навичок. Hard skills (професійні знання) застарівають за 2–5 років. Постійне навчання дозволяє вам залишатися «у грі» та бути затребуваним спеціалістом.

- Нейропластичність. Коли ми вчимося новому, мозок створює нові нейронні зв'язки. Це найкраща профілактика когнітивного старіння та спосіб тримати розум гострим.

- Soft Skills як фундамент. Гнучкість — це частина емоційного інтелекту. Вміння швидко перевчитися, працювати з новими інструментами (як-от ШІ) та не боятися помилок цінується роботодавцями вище, ніж статичний набір знань.

Щоб втілити гнучкість та навчання впродовж життя (Lifelong Learning) у реальність, не потрібно кардинально змінювати графік. Головне — перетворити це на автоматичну звичку.

Ось покроковий план:

1. Змініть мислення (Growth Mindset)

- Сприймайте помилки як дані: Замість «я не вмію», кажіть «я поки що цього не навчився». Гнучкість починається з дозволу собі бути новачком.

- Шукайте дискомфорт: Раз на тиждень робіть щось незвичним способом (новий маршрут, новий софт, спілкування з людьми з іншої сфери).

2. Використовуйте мікронавчання (Micro-learning)

- Правило 15 хвилин: Навчання — це не обов'язково лекція на 2 години. 15 хвилин подкасту, профільної статті або відео на YouTube щодня дають колосальний результат за рік.

- Навчання в «мертвий час»: Слухайте аудіокниги або курси під час поїздки в транспорті, черги чи домашніх справ.

3. Створіть власну «екосистему знань»

- Фільтруйте інформаційне поле: Підпишіться на 3–5 експертів у вашій та суміжних сферах у соцмережах. Нехай корисна інформація сама знаходить вас у стрічці.

- Використовуйте ШІ: Привчіть себе запитувати у ChatGPT чи Claude: «Поясни мені цю тему як 5-річній дитині» або «Які тренди в моїй професії будуть актуальні через 2 роки?».

4. Розвивайте T-shaped навички

- Будьте глибоким експертом в одній темі (вертикальна лінія літери Т), але поверхнево розумійтеся на багатьох суміжних: маркетинг, психологія, технології (горизонтальна лінія). Це і є база для гнучкості.

5. Рефлексуйте та переглядайте плани

- Раз на квартал запитуйте себе: «Чи мої навички все ще актуальні? Чого нового я навчився за ці 3 місяці?». Якщо відповідь «нічого» — час оновлюватися.

У сучасному світі гнучкість та навчання впродовж життя — це нова грамотність. Якщо раніше людина, яка не вміла читати, була обмежена, то сьогодні обмеженою стає людина, яка не вміє переучуватися. Виживає не найрозумніший чи найсильніший, а той, хто найшвидше пристосовується до змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр>
3. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 р. № 419-р.
4. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. № 75(1). С. 1–17.
5. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Цифрові технології в професійній освіті : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Твори», 2021. 240 с.
6. Ничкало Н. Г. Трансформація професійної освіти в умовах глобалізації та євроінтеграції. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2021. Вип. 20. С. 5–11.
7. Радкевич В. О. Професійна освіта і навчання в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*. 2022. Вип. 28. С. 3–10.

ТЕНЕНСЬКИЙ Максим

*аспірант кафедри комп'ютерних технологій,
Тернопільського національного педагогічного університету
Імені Володимира Гнатюка*

СІТКАР Тарас

*науковий керівник, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри комп'ютерних технологій
Тернопільського національного педагогічного університету
Імені Володимира Гнатюка*

ФОРМУВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сучасний етап розвитку людства пов'язаний із цифровою трансформацією всіх сфер життя, впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, автоматизацією, хмарними сервісами, штучним інтелектом та аналітикою великих даних. У цих умовах особливої ваги набуває професійна підготовка майбутніх фахівців комп'ютерного профілю, які мають не лише володіти теоретичними знаннями, а й уміти застосовувати їх на практиці, адаптуватися до технологічних змін і постійно розвиватися. Тому формування їхньої технічної компетентності є ключовим завданням сучасної професійної освіти. Окрім того, актуальність цієї проблематики також зумовлена компетентнісною моделлю освіти, закріпленою в Законах України «Про освіту» та «Про фахову передвищу